

Länsstyrelsen
Gotlands län

Livsmiljöenheten
Plan- och juridikfunktionen

BESLUT

Datum
3.9.2003

1(14)

Dnr
403-2354-03 403-2355-03
403-2356-03 403-2357-03
403-2358-03 403-2359-03
403-2360-03 403-2362-03

Enligt sändlista

Överklagande av beslut om antagande av detaljplan och områdesbestämmelser för Hablingbo Stjups vindkraftpark i Gotlands kommun

Beslut

Länsstyrelsen avskriver Svenska Botaniska Föreningens överklagande.

Länsstyrelsen avvisar och
överklaganden.

Länsstyrelsen avslår övriga överklaganden i den del som rör detaljplanen. Länsstyrelsen fastställer enligt 13 kap. 8 § första stycket plan- och bygglagen beslutet att anta detaljplanen.

Länsstyrelsen bifaller överklaganden i den del som rör områdesbestämmelserna och upphäver områdesbestämmelserna.

Bakgrund

Detaljplan

Byggnadsnämnden i Gotlands kommun antog i beslut den 12 februari 2003 ett förslag till detaljplan för Hablingbo Stjups vindkraftpark, Stjups 1:27 m.fl., i Gotlands kommun.

Syftet med planen är att möjliggöra en etablering av 15 vindkraftverk. Planeringen skall klarlägga utformningen av hela vindkraftsområdet.

Planområdet omfattar cirka 300 ha. Området är beläget i skogsområdet mellan Hablingbo samhälle och Alsviks fiskeläge. Marken är i privat ägo.

Områdesbestämmelser

Byggnadsnämnden i Gotlands kommun antog i beslut den 12 februari 2003 ett förslag till områdesbestämmelser för Hablingbo Stjups vindkraftpark, Stjups 1:27 m.fl., i Gotlands kommun.

Postadress
621 85 VISBY

Besöksadress
Strandgatan 1 och 2

Telefon
0498-29 21 00

Telefax
0498-21 72 89

E-post
lansstyrelsen@l.lst.se

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

Syftet med områdesbestämmelserna är att tydliggöra de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna för, dels avstånd mellan vindkraftverk och bostäder, dels avstånd mellan nya verk och vindkraftparker.

Beslutet att anta förslaget till detaljplan samt områdesbestämmelserna har överklagats av Gotlands Botaniska Förening, Vattenfall AB, Föreningen Värna det Gotländska Kulturlandskapet,

Gotlands Botaniska Förening, dnr: 403-2354-03, har, genom sin ordförande i skrivelse den 17 mars 2003 i huvudsak anført följande. Föreningen har anført att i den mycket sent tillgängliga miljökonsekvensbeskrivningen från Gotlands kommun, daterad september 2002, anges i sammanfattningen under "Naturmiljö" att området ej är känt att hysa hotade arter. Föreningen har anført att floran i planområdet ej, såvitt föreningen vet, blivit närmare undersökt varför man ej kategoriskt kan fastslå ovan nämnda påstående. Föreningen har anført att det finns dokumenterade rika förekomster av kärmycklar i direkt anslutning till detaljplanområdet. Föreningen har anført att kärmyckeln är hotad och upptagen på ArtDatabankens officiella rödlista, kärmyckeln är även fridlyst. Föreningen har uttryckt oro för den påverkan de västligaste verken kan åstadkomma på kärmycklarna. Föreningen har anført att Stig Högströms undersökningar har visat att Hägsarve kärräng vid toppår hyser den tredje största numerären av de gotländska växtplatserna för kärmycklar. Föreningen har även nämnt några övriga rödlistade arter i området korskovall, samt källnate. Föreningen har vidare anført att vindkraftsverkens etablering kan påverka den känsliga hydrologin i det flacka skogsområde som berörs. Åtgärder som kabeldragning till kraftverken kan rubba flödesmönstret i området. Föreningen har anført att framförallt vägdragning och ledningsdragning inom planområdet samt de inritade vägarna väster om planområdet kan förmodas påverka områdets hydrologi inklusive naturreservatet i väster med de hotade kärmycklarna. Föreningen har anført att vid högvatten under vårvintern påverkas kärrängarna i Sävvt och Hägsarve av vatten som rinner över körvägen väster om vindkraftsparken. Föreningen har ingående redogjort för sina iakttagelser i fråga om vattenflöden och vattenstånd i det aktuella området. Föreningen har vidare anført att förutom Sävvt och Hägsarve kärräng påverkas även den nedströms liggande Krakvat av vindkraftsparken. Vidare har föreningen anført att eventuellt oljespill från kraftverken eller fordon vid byggnationen respektive service skulle vid högvattenlägen främst vintertid kunna föras över till de fridlysta orkideernas växtplatser på andra sidan körvägen. Föreningen har anført att det kalkslam som uppstår vid byggnationen förs samma väg. Dessa förhållanden kan, enligt föreningen, förmodas ge en förödande påverkan på den miljö i vilken kärmyckeln blommar och sätter frukt sommartid och därefter övervintrar med roknölar. Föreningen har anført att de tre västligaste verken måste utgå ur planen och vägdragningar som påverkar vattenföringen till de skyddade områdena får ej tillåtas i denna del. Föreningen har anført att beslutsunderlaget för områdets vattenföring är mycket dåligt och ej visar på de varierande förhållanden som finns under årets olika månader och under olika år. En ny och betydligt mer omfattande undersökning avseende områdets vattenföring måste utföras av kunniga experter för att det över huvud taget skall kunna göras en exaktare bedömning av beslutande myndigheter. Föreningen har anført att en skyddszon mot naturreservaten och Natura 2000-områdena skapas om de tre västra verken

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

ej tillåts enligt planförslaget. Föreningen har även anført att undersökningar och slutsatser rörande planens påverkan på omgivande rika naturvärden saknas. Föreningen har även anført att det bör påpekas att det i området för några år sedan gjordes ett häckningsförsök av havsörn vilken som art är upptagen i samtliga rödlistor sedan lång tid tillbaka. Föreningen har vidare anført att en etablering av vindkraftpark i området med all säkerhet kommer att leda till att havsörnarna ej kan häcka på grund av de störningar som vindkraftverk, servicebilar och övrig ökad trafik i det nu till stora delar svårtillgängliga området innebär. Föreningen har anført att om havsörnen klart påvisas som häckfågel i området bör planerna på en vindkraftetablering helt skrinläggas. Vidare har föreningen anført att föreningen med hänvisning till ovan redovisade fakta och sakska yrkar att besluten av byggnadsnämnden i Gotlands kommun avseende detaljplan och områdesbestämmelser för Hablingbo Stjups Vindkraftpark är felaktiga och att de inte bör godtas av Länsstyrelsen. Föreningen har anført att de tre västligaste verken, i Bosarve 1:17 respektive Stjups 1:22, ej kan tillåtas vid denna vindkraftetablering. Föreningen har slutligen anført att gränsen för vindkraftparken, kvartersmark E, bör följaktligen flyttas 375 m mot öster samt att inga vägar eller ledningar därefter skall få anläggas väster om denna nya gräns.

Gotlands Botaniska förening har den 14 maj 2003 insänt styrelseprotokoll som fullmakt för att företräda föreningen i överklagandet.

Vattenfall AB, dnr 403-2355-03, har i skrivelse den 17 mars 2003, genom sitt ombud i fråga om antagandet av detaljplan yrkat att detaljplanen upphävs. Bolaget har anført att grunden för detta är att detaljplanen strider mot plan- och bygglagen. Bolaget har som skäl för sitt yrkande i huvudsak anført följande. Vid antagandet av en detaljplan skall enskilda och allmänna intressen beaktas. Den inskränkning i markanvändning, som en detaljplan innebär skall vara proportionell till den pågående markanvändningen i området. Vidare har bolaget hänvisat till 5 kap 2 § PBL där det framgår att vid utformningen av en detaljplan skall skälig hänsyn tas till befintliga bebyggelseförhållanden, som kan inverka på planens genomförande. Bolaget har anført att bestämmelsen inte bara tar sikte på förhållandena inom det tilltänkta planområdet utan också på förhållandena utanför detta, något som har särskild betydelse vid förändring och förnyelse av befintlig bebyggelse. Bolaget har påpekat att en viktig faktor som måste beaktas är hur den pågående markanvändningen inom området påverkar möjligheterna att genomföra den befintliga planen. Bolaget har anført att bolaget har befintliga vindkraftverk inom det område som berörs av den nya detaljplanen. Eftersom drifttiden för de befintliga vindkraftverken närmar sig sitt slut vill bolaget uppföra nya verk på samma plats där verksamheten bedrivs idag. Bolaget har anført att sedan de nuvarande vindkraftverken uppfördes har vindkrafttekniken utvecklats i sådan omfattning att vindkraftverk av motsvarande utseende inte längre tillverkas. För att bolaget skall ha möjlighet att fortsätta sin verksamhet i området krävs att bolaget beviljas bygglov för vindkraftverk med annan utformning och form än de befintliga verken. Bolaget har anført att den detaljplan som byggnadsnämnden antagit innebär att bolagets verksamhet förbjuds i området. Bolaget har vidare anført att detaljplanen stryker möjligheterna för befintlig verksamhet hos en verksamhetsutövare som funnits länge i ett område och som gjort stora investeringar i sin verksamhet det är därmed inte förenligt med plan- och bygglagens krav på proportionalitet och hänsyn för befintlig bebyggelse. Bolaget har även anført att detaljplanen strider mot

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

översiktsplanen i vilken hela området från stranden vid Alsvik/Holmuddarna till Stjups har utpekats såsom lämplig för vindkraft. Bolaget har anført att den verksamhet som bolaget bedriver har betydelse för sysselsättningen på Gotland. Den antagna planen innebär att bolaget antingen tvingas omlokalisera sin verksamhet och därmed ta i anspråk annan icke exploaterad mark på annan plats i kommunen eller att lägga ned den aktuella verksamheten helt. Bolaget har anført att vindkraft skiljer sig från annan industriell verksamhet genom att den tekniska utvecklingen är mycket snabb. Detaljplanen hindrar utvecklingen av en förnyelsebar energilösning som bolaget lagt stora resurser på att vidareutveckla och effektivisera. Bolaget har anført att detaljplanen innebär ett intrång dels i bolagets enskilda intressen och dels i det allmänna intresset av att kunna driva industriell verksamhet i området. Bolaget har anført att Länsstyrelsen, med hänsyn till vad som anføres, därför skyndsamt skall upphäva detaljplanen.

Vattenfall AB, dnr 403-2355-03, har vidare i skrivelse den 17 mars 2003, genom ombudet i fråga om antagandet av områdesbestämmelser yrkat att områdesbestämmelserna upphävs. Bolaget har anført att grunden för detta är att områdesbestämmelserna strider mot plan- och bygglagen. Som grund för sitt yrkande har bolaget i huvudsak anført att områdesbestämmelserna kan antas för att säkerställa att syftet med översiktsplanen uppnås eller för att ett riksintresse enligt miljöbalken tillgodoses. Bolaget har anført att någon byggrätt inte kan tillskapas med hjälp av områdesbestämmelser. Bolaget har vidare anført att kommunen på motsvarande sätt inte, genom områdesbestämmelser, inte kan införa direkt eller indirekt byggnadsförbud. Bolaget har anført att områdesbestämmelser av den innebörd, som kommunen nu antagit (byggnadsförbud), vid flera tidigare tillfällen har varit föremål för regeringens prövning varvid områdesbestämmelserna upphävts. I övrigt har bolaget anført samma skäl för upphävandet av områdesbestämmelser som de yrkat i överklagandet av detaljplanen.

..... dnr 403-2356-03, har i skrivelse den 30 april 2003 i huvudsak anført följande. Paret har anført att den planerade vindkraftsparken vid Stjups påverkar och skadar:

- ett Natura 2000-område. Ansökan om vindkraftsparken strider, enligt paret, mot bestämmelserna i 1-4 samt 6-7 kap. miljöbalken och mot motsvarande tillämpliga kapitel i detaljplaneärendet samt plan- och bygglagen. Ansökan har inte prövats enligt 11 kap. miljöbalken
- unika strövområden av riksintresse
- gamla kulturhistoriska minnesmärken av allmänt intresse
- en ömtålig fauna med ett växande bestånd av bl.a. havsörn
- attraktionskraften för turismen i området.

Paret har anført att de även å det bestämdaste vill protestera mot vägbygge och annan åverkan på deras mark.

Föreningen Värma det gottländska kulturlandskapet, dnr 403-2357-03, har genom sin ordförande i skrivelse den 17 mars 2003 i första hand yrkat att detaljplanen och områdesbestämmelserna upphävs. Föreningen har i andra hand yrkat att ärendet återförvisas till kommunen för slutlig behandling i kommunfullmäktige. Föreningen har anført att om denna fråga inte prövas av Länsstyrelsen skall Länsstyrelsen sända ärendet till rätt instans. Som grund för sina yrkanden har föreningen i huvudsak anført följande.

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

Föreningen har anført att planen inte överensstämmer med kommunens riktlinjer 1999 för lokalisering av vindkraftverk. Föreningen har anført att avstånden till vindkraftverket på Stora Burge 2:1, som inte är ett "gårdsverk", och till vindkraftverken vid Alsvik är ca 2 km. enligt riktlinjerna skall det vara 3 km. Vidare har föreningen anført att vindkraftverken ligger nära kusten, tornhöjderna överstiger 60 m som är högsta tillåtna höjd i kustnära lägen enligt riktlinjerna. Föreningen har anført att områdets lämplighet för vindkraftsexploatering inte har avgjorts i översiktsplanerna. Uppgiften i Vision Gotland 2010 att det var sanktionerat av kommunen i Vindkraftsutredningen (SOU 1988:32) har föreningen anført var fel och vilseledande. Samt att lokaliseringen vid Stjups inte heller överensstämmer med de redovisade områdena i översiktsplanerna. Vidare har föreningen anført att området har högsta eller högt naturvärde enligt Länsstyrelsens utredning 1984 "Värdefull natur på Gotland" ur samtliga redovisade intresseaspekter. Föreningen har anført att enligt *Förutsättningar* i översiktsplanen 1999 för vindkraft på södra Gotland skall denna utredning utgöra beslutsunderlag vid lokaliseringsprövning av vindkraftverk. Föreningen har vidare anført att Gotlands kommun sedan åtminstone 1997 har ett projektområde/tema "Vindkraft på Gotland" med syftet att öka andelen förnyelsebar energi. Föreningen har anført att adressen är stadsarkitektkontoret och olika vindkraftsföretag på Gotland, bl.a. Vindkompaniet, är samarbetspartners. Föreningen har anført att den anser att vindkraftsexploatörerna genom detta nära samarbete med kommunen har fått för stort inflytande på vindkraftsplaneringen på ett sätt som har varit till men för andra väsentliga intressen och krav på planering och byggande enligt plan- och bygglagen. Föreningen har anført att enligt 4 kap. 14 § PBL skall kommunfullmäktigt minst en gång under mandatperioden ta ställning till översiktsplanens aktualitet. Föreningen har anført att en omprövning av översiktsplanerna på Gotland i fråga om vindkraft nu är mycket angelägen, bl.a. på grund av att kapaciteten för överföring av vindkraft till fastlandet är begränsad.

Föreningen Värna det gottländska kulturlandskapet har den 20 maj 2003 till Länsstyrelsen insänt fullmakt och styrelseprotokoll som ger föreningens ordförande rätt att företräda den.

..... dnr 403-2358-03, har i skrivelse den 12 mars 2003 i huvudsak anført följande. har anført att detaljplanen och områdesbestämmelserna inte kan godkännas därför att den strider mot översiktsplanen på följande punkter:

A. Detaljplanen tar bort översiktsplanens riktlinje att inte etablera vindkraft i vattenområdena utanför. har anført att han yrkar att Länsstyrelsen ålägger kommunen att i detaljplanen införa texten "Vindkraft bör inte etableras i vattenområdena utanför detaljplanens 3 km-zon. Samt att uppdatera översiktsplanen avseende Alsvik-Stjups vindkraftsområde.

B. Tornhöjden är för hög. har anført att översiktsplanens bestämmelse är en maximal tornhöjd av 60 m inom gotlandskusten i öppna kustlandskap. har anført att han under 3 km-zonen BESTÄMMELSE har begärt att få in texten "Verk som ej längre är i drift skall nedmonteras".

..... dnr 403-2359-03, har i skrivelse den 14 mars 2003 i huvudsak anført följande. har anført att han på följande punkter anser att detaljplanen och områdesbestämmelserna avseende Hablingbo Stjups vindkraftverk är felaktiga.

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

1. har anfört att kustområdet från Alsvik till Vaken, strax söder om Petesviken, är ett i vindkraftshänseende unikt område. Området hör till de områden i landet som har de absolut bästa förutsättningarna för vindkraft. har anfört att det är mycket positivt om byggnationen av vindkraftverk i området skulle komma till stånd. har anfört att vad som inte är bra är att man med detaljplanen avgränsar ett område och omöjliggör fortsatt utbyggnad utanför området. har anfört att man inte kan begränsa exploatering på detta sätt.
2. har anfört i fråga om begränsningen till Hablingbo samhälle. Att Hablingbo under överskådlig tid (flera hundra år) inte kommer att behöva expandera västerut. har anfört att behovet av expansion täcks mer än väl av möjligheterna att expandera österut, söderut och norrut.
3. I fråga om den zon om 3 km där inga nya verk får uppföras har anfört att beslutet måste ändras så att man kan få möjlighet till bygglov även om det skulle hamna inom 3 km.
4. I fråga om bestämmelsen som ger att bygglov endast beviljas som ersättning för verk som genom olyckshändelse har blivit förstört har anfört att han inte kan acceptera detta. har anfört att det vindkraftverk som han har måste i framtiden kunna ersättas med ett på då marknaden förekommande av ungefär samma storlek. har anfört att han ser det som ett mycket allvarligt ingrepp i äganderätten om han då skulle nekas bygglov.

Svenska Botaniska Föreningens, dnr 403-2360-03; tidigare yttranden i planärendet har inkommit till byggnadsnämnden. Yttrandena har av byggnadsnämnden tolkats som ett överklagande i föreningens namn. Länsstyrelsen har i skrivelse den 6 maj 2003 förelagt föreningen att inkomma med fullmakter och underskrivet överklagande. Svenska Botaniska Föreningen har, genom sin ordförande i skrivelse den 21 maj 2003 i huvudsak anfört följande. Föreningen har anfört att den vill meddela att den inte har överklagat byggnadsnämndens beslut. Föreningen har anfört att föreningen den 23 september och den 15 oktober 2002 har angivit yttranden över den utställda detaljplanen. Dessa skrivelser skall, enligt föreningen, finnas bland byggnadsnämndens handlingar i akten och skall ha prövats av nämnden vid handläggningen av ärendet. Föreningen har anfört att den översända överklagandeskrivelsen som inkommit till byggnadsnämnden den 17 mars 2003, har samma lydelse som den förstnämnda skrivelsen. Föreningen har således skickat en sådan skrivelse i september 2002 men inte i mars 2003. Föreningen har slutligen anfört att föreningen vill att Länsstyrelsen undersöker hur skrivelsen kommit in till Länsstyrelsen och meddelar föreningen vem (namn och adress) som överklagat ärendet i föreningens namn, gärna före utgången av maj månad 2003.

..... dnr 403-2362-03, har i gemensam skrivelse den 10 mars 2003, genom ombudet anfört i huvudsak följande. De har anfört att de vidhåller vad de framfört mot exploateringen i yttranden den 20 september 2002. De har vidare anfört att översiktsplanen bör vara vägledande för utarbetande av en detaljplan samt att det krävs ytterst vägande skäl för att frångå översiktsplanen vilket klagande har anfört har skett i den aktuella detaljplanen. De klagande har anfört att ett skäl som framförs är att det område som nu utpekats skulle vara bättre lämpat än det som anges i översiktsplanen. De klagande har anfört att även om så skulle vara fallet är det inget skäl att frångå den i vederbörlig

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

ordning antagna översiktsplanen. De klagande har vidare anförts att en mycket betydelsefull fråga att ta hänsyn till är inverkan på landskapsbild och kulturmiljövärden. De klagande har citerat Länsstyrelsen i beslut den 4 oktober 2002 angående vindkraftverk på fastigheten Sigsarve 1:27, "Vid ställningstagande till om ett område är lämpligt för lokalisering av vindkraftverk behöver därför hänsyn till landskapsbilden, förekomsten av bostäder och tidigare vindkraftetableringar och en rad andra frågor som rör natur- och kulturmiljön och mark- och vattenanvändningen. Vid bedömningen skall sålunda hänsyn inte bara tas till själva det område där det planerade vindkraftverket skall uppföras och vad det innebär för detta område utan hänsyn skall även tas till vad planerat byggföretag innebär för angränsat område och den inverkan som byggföretaget kan komma att få". Klagande har anförts att yttrandet från Länsstyrelsen måste uppfattas ha generell innebörd och klagande anser att det är i hög grad tillämpligt i fallet Stjups. Vidare har klaganden anförts att Föreningen Väma det Gotländska Kulturlandskapet liksom de vid flera tillfällen har framfört att en bedömning av vindkraftparken vid Stjups enligt dessa riktlinjer bör utföras av neutral expertis. Klagande har anförts att det är därför med stor tillfredsställelse de konstaterar att en sådan studie nu utförts, utredningen "Analys av påverkan på landskapsbild och kulturmiljövärden i samband med vindkraftetablering vid Stjups i Gotlands kommun". Utredningen visar, enligt klagande, att landskapsarkitekterna har samma uppfattning som Länsstyrelsen att inverkan inte är begränsad till det område där vindkraftverken är placerade (platsnivå) utan påverkar närområdet inom en radie av ca 5 km (områdesnivå) och hela sydvästra Gotland (traktnivå). Klagande har anförts att på platsnivå framhåller särskilt den negativa inverkan på de tre naturreservaten, vilka utgör skyddade miljöer för specifika växter och indirekt även är känsliga för visuell påverkan. Vidare har klagande anförts att på områdesnivå är påverkan mycket allvarlig "Det kustnära stråket med vid utsikt åt norr, söder och väster är speciellt skyddsvärt och känsligt för visuell påverkan på grund av sitt höga rekreativa värde. I detta stråk är Petesområdet beläget. Eftersom Petesområdet dessutom har en ålderdomlig prägel och stort kulturhistoriskt värde, är det särskilt känsligt för visuell påverkan". En mycket allvarlig form av påverkan på andra områden av riksintresse för kulturmiljövärden påtalas såsom Hablingbo kyrka och bebyggelsen vid vägen Hablingbo-Silte. Klaganden har anförts att på traktnivå konstateras att längs kusten från norr kommer Stjups att mycket påtagligt förstärka det intryck av industrilandskap som Näsudden och Holmudden redan inger. Österifrån kommer Stjups att sammanlåsas med Kulleverken och Näsudden och ge ett intryck av ett sammanhängande stort industriområde. Klaganden har anförts att stugbyn i Nisseviken blir särskilt utsatt, den har redan påverkan från vindkraft i flera olika riktningar och nu får det i ytterligare en. Därvid har inte Klasården tagits med i beräkningen, som ytterligare kommer att begränsa det fria synfältet från Nisseviken. Klaganden har anförts att inget tyder på att byggnadsnämnden tagit del av denna betydelsefulla, sakkunniga och framför allt neutrala analys av inverkan på landskapsbilden från de 12 verken med en höjd inklusive propeller av 100 m och ännu mindre har man föranställt om en analys av vad de aktuella verken på 120 m inklusive propeller skulle innebära. Klagande har anförts att man i själva verket har av sagt sig att göra en bedömning av höjdens inverkan på landskapsbilden om man läser vad som står i stadsarkitektkontorets kommentarer till yttrandena beträffande den utställda planen. Klaganden har anförts att de sammanfattningsvis vill framföra att de yrkar att detaljplanen i sin nuvarande form måste avvisas av flera skäl. Klagande har anförts att planen strider mot översiktsplanen på alla väsentliga punkter. Något vägande skäl till att frångå översiktsplanen föreligger, enligt klagande, inte eftersom det finns gott om utrymme inom

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

översiktsplanens ram att generera ytterligare 20 MW. Klaganden har anført att det råder en allvarlig begränsning i nätkapaciteten för vindkraft på Gotland vilket gör det omöjligt att utnyttja hela den tillgängliga vindpotentialen inom översiktsplanen. Klagande har anført att inverkan av detaljplan på landskapsbilden är mycket negativ och skulle på ett avgörande sätt förstöra värdefulla kulturmiljövårdsintressen samt minska attraktionen för det rörliga friluftslivet på sydvästra Gotland. Dessa negativa effekter uppvägs inte, enligt klagande, av några påtagliga positiva effekter vare sig för den stora majoriteten fastboende eller ännu mindre för sommarboende och tillfälliga besökare.

..... har i skrivelser
den 17 maj 2003 lämnat fullmakt till att företräda dem i
överklagandeärendet.

Motivering

Länsstyrelsen vill inledningsvis anføra att myndighetens prövning begränsas av det överklagade beslutet. Frågor som tagits upp i överklagandet och som inte prövats av byggnadsnämnden i det överklagade beslutet kan därmed inte prövas av Länsstyrelsen.

Bestämmelserna om planläggning, byggande och bygglov finns i plan- och bygglagen (1987:10), PBL.

Överklagandena

Svenska Botaniska Föreningen

I fråga om överklagandet från Svenska Botaniska Föreningen anfør Länsstyrelsen följande. Svenska Botaniska Föreningen har i skrivelse den 16 maj 2003 till Länsstyrelsen klargjort att de inte ämnat överklaga byggnadsnämndens beslut att anta detaljplan och områdesbestämmelser för Hablingbo Stjups 1:27 m.fl. Länsstyrelsen har efter utredning i ärendet funnit att skrivelserna som byggnadsnämnden uppfattat som ett överklagande av föreningen har insänts till byggnadsnämnden såsom bilagor i överklagandet av Ärendet skall därmed avskrivas i den delen.

Övriga klagande

Enligt 22 § förvaltningslagen (1986:223), FL, får ett beslut överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot och kan överklagas.

I 13 kap. 5 § första stycket PBL finns ytterligare en regel om vem som får överklaga en kommuns beslut att anta en detaljplan eller områdesbestämmelse. Av detta lagrum framgår att endast de som senast under utställningstiden framført skriftliga synpunkter som inte blivit tillgodosedda, får överklaga ett antagandebeslut.

Av handlingarna framgår att inte framført några skriftliga synpunkter. Hans överklagande skall därför avvisas. Vidare har inte

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

lämnat någon fullmakt för att företräda henne i överklagandeärendet.
Hennes överklagande skall därmed avvisas.
klagoskrivelse är dock gemensam med och därmed provas ändå vad de har
anfört i sak.

Såvitt Länsstyrelsen förstår har inte personligen
under planärendet skriftligen framfört synpunkter. Den fråga som Länsstyrelsen ställer
sig är om de kan anses legitimerade genom de synpunkter som framfört
såsom ombud för fastigheten Hablingbo Rodarve 1:6. Av fastighetsregistret framgår att
paret av bl.a. köpt fastigheten den 21 juni 2001. Av
byggnadsnämndens handlingar framgår inte annat än att yttrar sig såsom
ombud för ägarna till den aktuella fastigheten. Länsstyrelsen bedömer med anledning av
ovanstående att och därmed är legitimerade att överklaga.

Vidare har två föreningar överklagat dels Gotlands Botaniska Förening samt Föreningen
Värna det Gotländska Kulturlandskapet. Normalt sett är inte sammanslutningar som de
två aktuella besvärberättigade. Det kan dock konstateras att regeringens praxis (t.ex.
regeringens beslut den 15 april 1992, M 91/2956/9, den 8 oktober 1992, M 92/2983/9 och
den 15 december 1994, M 93/567/9), har fått till följd att även liknande organisationer
såsom de ovan nämnda har tillerkänts rätt att överklaga, eftersom de av Gotlands
kommun har underrättats enligt 5 kap. 30 § PBL.

Som tidigare nämnts får, enligt 13 kap. 5 § PBL, ett beslut att anta detaljplan överklagas
endast av den som senast under utställningstiden skriftligen har framfört synpunkter som
inte har blivit tillgodosedda. Regeringsrätten har vidare i mål om rättsprövning (RÅ 1991
ref. 80) kommit till den slutsatsen att bestämmelsen utgör en fullständig reglering av den
krets som har rätt att överklaga och att den som yttrat sig i ärendet samt fått
antagandebeslutet med fullföljdshänvisning har rätt att överklaga ett planbeslut.

Övriga klaganden i ärendet har senast i utställningsförfarandet skriftligen framfört
synpunkter vidare har de enligt 5 kap. 30 § PBL fått antagandebeslutet tillsänt sig med
fullföljdshänvisning. Länsstyrelsen bedömer därmed att Vattenfall AB,
..... Gotlands Botaniska Förening samt Föreningen Värna det Gotländska
Kulturlandskapet har rätt att överklaga beslutet att anta detaljplanen och
områdesbestämmelserna.

Detaljplanens innehåll

En grundläggande princip i plan- och bygglagstiftningen är att kommunen själv inom
vida ramar får avgöra hur marken skall användas och hur miljön skall utformas i den egna
kommunen. Stor vikt bör således tillmätas de lämplighetsbedömningar som görs av
kommunen. En överinstans skall i princip endast ingripa då kommunen gjort felaktig
avvägning mellan motstående enskilda och/eller allmänna intressen eller då kommunen
förfarit felaktigt vid handläggningen av planärendet.

Länsstyrelsen skall enligt 12 kap. 1 § PBL på eget initiativ pröva en kommuns beslut att
anta en detaljplan om det befaras att 1) ett riksintresse enligt 3 och 4 kap. miljöbalken inte

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

tillgodoses, 2) regleringen av sådana frågor för användning av mark- och vattenområden som angår flera kommuner inte har samordnats på ett lämpligt sätt, 3) en miljö kvalitetsnorm enligt 5 kap. miljöbalken inte iakttas, eller 4) en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till de boendes och övrigas hälsa eller till behovet av skydd mot olyckshändelser.

Länsstyrelsen beslutade den 18 mars 2003 att någon prövning enligt 12 kap. PBL inte skall ske. Vad *Gotlands Botaniska Förening*, samt anför i ärendet i frågor som rör riksintressen enligt 3 och 4 kap. miljöbalken föranleder inte Länsstyrelsen att ändra bedömningen av de frågor som skall prövas enligt 12 kap. PBL.

För det område som omfattas av den antagna detaljplanen gäller för närvarande ett tillägg till översiktsplanen Vision Gotland 2010, benämnd Vindkraft på södra Gotland, antagen av kommunfullmäktige den 13 december 1999. Av tillägget framgår att detaljplaneområdet delvis är beläget inom det område som är utpekade som läge för större vindkraftsetablering. Vidare anges i tillägget bland annat som riktlinjer för tornhöjd max 60 meter inom gotlandskusten. Tillägget anger även som riktlinjer för avstånd till boendemiljöer att avstånden mellan boende och vindkraftverk i normalfallet bör vara 1 000 m. Samt att avståndet mellan nya verk eller vindkraftsparker skall vara minst 3 km.

I tillägget anges fem ändringar av de områden som i översiktsplanen pekades ut som lämpliga för större vindkraftsetableringar respektive där vindkraft inte bör etableras. Av tillägget framgår att en av ändringarna delvis berör det område där den antagna detaljplanen är belägen. Ändringen avser området där Alsviks vindkraftanläggning är belägen. Detta område skall enligt tillägget utökas dels i havet, dels österut om det är förenligt med andra intressen.

Vattenfall AB, Föreningen Värma det Gotländska Kulturlandskapet, samt har anför att den antagna detaljplanen inte överensstämmer med översiktsplanen för området

Länsstyrelsen konstaterar att översiktsplanen bl.a. är av stor betydelse vid tillämpningen av lokaliseringsbestämmelserna i 2 kap. PBL och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB. Översiktsplanen är således ett betydelsefullt underlag vid myndigheters prövning av ärenden även om den inte är juridiskt bindande.

Enligt Länsstyrelsens mening är det av grundläggande betydelse för möjligheterna att aktivt verka för hushållning med naturresurser att en ny exploatering så långt som möjligt följer den samlade bedömningen i befintlig översiktlig planering. Dock ligger området som planlagts för en vindkraftspark till viss del i området som utpekats för större vindkraftsetablering. Vidare är de utpekade områdena i översiktsplanen förhållandevis grovt utpekade. Det är också såsom tidigare nämnts kommunen själv som har att styra hur mark skall användas inom den egna kommunen liksom tidigare nämnts är inte heller översiktsplanen juridiskt bindande.

Länsstyrelsen finner därmed inte skäl att upphäva detaljplanen på denna grund.

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

Enligt 13 kap. 8 § andra stycket PBL skall den myndighet som har att pröva överklagande av ett antagandebeslut antingen fastställa eller upphäva beslutet i dess helhet.

Gotlands Botaniska Förening, har i sina överklaganden yrkat att vissa delar i den överklagade planen skall utgå.

Länsstyrelsen finner inte att vad klaganden anför, i fråga om de delar som skall utgå, är av sådan betydelse att det utgör skäl att upphäva beslutet att anta detaljplanen. Överklagandena skall därför avslås även i denna del.

Vattenfall AB har i sitt överklagande anför, att den aktuella detaljplanen skulle komma att innebära att bolagets verksamhet förbjuds i området. Bolaget har även anför, att detaljplanen innebär ett intrång dels i bolagets enskilda intressen och dels i det allmänna intresset av att kunna driva industriell verksamhet i området.

Enligt 5 kap. 2 § PBL skall det vid utformningen av en detaljplan tas skälighänsyn till bebyggelse-, äganderäts- och fastighetsförhållanden som kan inverka på planens genomförande.

Såvitt Länsstyrelsen kan finna, av vad som framkommit i ärendet, tyder inget på att *Vattenfall AB:s* pågående verksamhet kommer att hindras eller störas, bolaget har inte heller anför, något sådant. Länsstyrelsen kan konstatera att den aktuella detaljplanen inte på något sätt reglerar förhållandena utanför densamme, d.v.s. det område där *Vattenfall AB* har sina verk uppförda. Av den tillägg till översiktsplanen, *Vindkraft på södra Gotland*, framgår att detaljplaneområdet delvis ligger inom det område som utpekats som läge för större vindkraftetablering. Vidare anger tillägget, som tidigare nämnts, att området vid *Alsvik* kan komma att utökas dels österut och dels i havet.

I fråga om bolagets antagande att dess möjlighet att i framtiden beviljas bygglov för ersättningsverk med annan utformning i området utsläcks genom antagandet av detaljplanen delar inte Länsstyrelsen bolagets uppfattning. Ett eventuellt framtida bygglov för ersättningsverk skulle, enligt Länsstyrelsens mening, endast marginellt påverkas av detaljplanens tillkomst. Länsstyrelsen vill även erinra om att ett givet bygglov inte på något sätt medför ytterligare rättigheter för framtida förändringar. Bygglovet innebär endast att de villkor som ansökts för och som sedermera beviljats i bygglovet i fråga om byggnadens eller anläggningens yttre utförande har prövats och är de som skall gälla. De rättigheter som kan åberopas och man normalt kan räkna med är att vid olyckshändelser där byggnaden eller anläggningen förstörs få uppföra en ersättningsbyggnad/anläggning.

Bolagets överklagande skall därför avslås i denna del.

Kommunens handläggning av planärendet

I ärendet har fråga väckts av *Föreningen Värna det Gotländska Kulturlandskapet* om detaljplanen borde antagits av kommunfullmäktige istället för som i ärendet av

12(14)

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2367-03

byggnadsnämnden. *Gotlands Botaniska Förening* har i sitt överklagande anført att kommunens beslutsunderlag inte skulle vara riktigt eller tillräckligt. Med anledning av föreningarnas yrkanden anför Länsstyrelsen följande i fråga om kommunens handläggning.

Enligt 5 kap. 29 § PBL antas detaljplan av kommunfullmäktige. Fullmäktige får uppdraga åt kommunstyrelsen eller byggnadsnämnden att anta planer som inte är av principiell beskaffenhet eller i övrigt av större vikt.

Gotlands kommuns kommunfullmäktige har den 11 maj 1992, § 245, 3 § 4 p. gett byggnadsnämnden delegation att utan kommunfullmäktiges särskilda bemyndigande anta planer i de fall kommunstyrelsen inte anvisat att detaljplan skall tas av kommunfullmäktige.

I förarbetena till PBL, prop. 1985/86:1, uttalas att huvudregeln är att det är kommunens högsta beslutande organ, kommunfullmäktige, som skall beslut om antagandet av detaljplaner. Fullmäktige kan dock på visst sätt delegera sin befogenhet till byggnadsnämnden eller kommunstyrelsen. Vidare uttalas att 5 kap. 29 § PBL inte innebär någon ändring i de principer som brukar tillämpas i fråga om delegation. Detta innebär att beslut att anta sådana detaljplaner som är av rutinkaraktär eller av ringa intresse från allmän synpunkt bör delegeras. Däremot bör fullmäktige själv anta planer för större områden, planer som reglerar många motstridiga intressen, särskilt känsliga miljöer eller som är av principiellt intresse.

I förarbetena anges att under den första perioden efter ikraftträdandet av PBL så bör fullmäktiges delegation vara ganska snäv. När fullmäktige har hunnit anta en översiktsplan enligt 4 kap. PBL inträder ett annat läge. Översiktsplanen har bl.a. till uppgift att ge riktlinjer för detaljplanläggningen. Översiktsplanen kan alltså utformas så att planen i tillräcklig grad kommer att innehålla fullmäktiges direktiv för detaljplanläggning. Översiktsplanen blir i sådana fall ett bra underlag för att besluta om delegation av detaljplaner inom entydiga och avgränsade områden i kommunen. En genomarbetad översiktsplan kan alltså ge möjlighet till en ökad delegation.

Enligt Länsstyrelsens uppfattning innebär den nu aktuella detaljplanen inte något principiellt ställningstagande som binder kommunen för framtiden eller någon avvikelser från någon praxis i kommunen. Såvitt Länsstyrelsen har kunnat finna föreligger inte heller någon annan omständighet som medför att beslutet kan anses vara av principiell betydelse.

I fråga om detaljplaner av större vikt konstaterar Länsstyrelsen att, det aktuella området i och för sig kan betecknas som känsligt samt att antagandet har ifrågasatts, dessa frågor har dock behandlats och beaktats av kommunfullmäktige vid antagandet av översiktsplanen Gotland 2010 med dess tillägg.

13(14)

403-2354-03	403-2355-03
403-2356-03	403-2357-03
403-2358-03	403-2359-03
403-2360-03	403-2362-03

Med hänsyn härtill bedömer Länsstyrelsen att detaljplanen får anses följa de direktiv som kommunfullmäktige gett uttryck för i översiktsplanen och dess tillägg. Länsstyrelsen finner därför att beslutet att anta den aktuella detaljplanen ligger inom den delegation som byggnadsnämnden har enligt 5 kap. 29 § PBL.

Såvitt Länsstyrelsen har kunnat finna har i ärendet inte heller anförts eller i övrigt framkommit något som tyder på att byggnadsnämnden överskridit gränserna för det handlingsutrymme som bestämmelsen lämnar.

Vidare har enligt Länsstyrelsens mening kommunen genomfört samråd och tagit emot och behandlat synpunkter i den utsträckning som förutsatts i PBL.

Byggnadsnämnden har antagit detaljplaneförslaget. Beslutet innebär att man godtagit förslaget med den utredning som förelagat vid beslutstillfället.

Länsstyrelsen finner sammantaget att vad klaganden anför i fråga om detaljplanens beslutsunderlag eller kommunens hantering av ärendet inte utgör skäl att upphäva beslutet att anta detaljplanen. Överklagandena skall därför avslås även på denna grund.

Länsstyrelsen finner sammanfattningsvis att vad som anförts, vid en avvägning mellan klagandes enskilda intressen och de intressen planen syftar till att tillgodose, inte utgör tillräckliga skäl att upphäva antagandebeslutet. Inte heller i övrigt har det framkommit några omständigheter som kan utgöra skäl att upphäva beslutet att anta detaljplanen. Överklagandet skall därför avslås.

Områdesbestämmelser

Enligt 5 kap. 16 § PBL kan för begränsade områden som inte omfattas av detaljplan områdesbestämmelser antas för att säkerställa att syftet med översiktsplanen uppnås eller att ett riksintresse enligt 3 eller 4 kap. miljöbalken tillgodoses.

Såsom förevarande paragraf anger är huvudsyftet med områdesbestämmelser att de skall utgöra ett komplement till översiktsplanen d.v.s. ett instrument med vilket riktlinjerna i planen i vissa situationer kan ges bindande verkan i förhållande till myndigheter och enskilda.

Områdesbestämmelserna för det aktuella området har enligt handlingarna i ärendet tillkommit för att tydliggöra de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna för dels avstånd mellan vindkraftverk och bostäder, dels avstånd mellan nya verk och vindkraftparker, d.v.s. tillägget till översiktsplanen.

I fråga om riktlinjer för avstånd mellan boende och vindkraftverk kan Länsstyrelsen se att områdesbestämmelserna till viss del säkerställer syftet med översiktsplanen eftersom riktlinjerna i översiktsplanen genom områdesbestämmelserna blir bindande.